

16. Марущак О.В., Романенко Т.М., Шевченко М.О. Декоративно-ужиткове мистецтво як елемент підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до естетичного виховання учнівської молоді. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій середньої школи: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2018. Вип. 1. С. 204-207.

17. Марущак О.В., Савчук І.В., Бойчук С.О. Духовно-естетичне виховання учнів ЗНЗ засобами гончарного мистецтва. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій середньої школи: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2018. Вип. 1. С. 221-225.

18. Нога А. Сучасний етнодизайн в айдентиці. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 77, том 3. С. 46-52. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-3-6>

19. Свиридчук Н. Технології залучення учнівської молоді до українських традицій засобами етнодизайну. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 154-164. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/136>

20. Соловей В.В., Зузяк Т.П., Марущак О.В. Українське народне мистецтво як засіб формування етнокультурної компетентності майбутніх фахівців декоративного мистецтва. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*. 2023. № 13(27) 2023. С. 625-638. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-625-638](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-625-638).

21. Шимкова І.В., Цвілик С.Д., Марущак О.В., Глуханюк В.М. Цифрова трансформація музеїв як інноваційний метод збереження та популяризації культурної спадщини України в контексті світових тенденцій. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*: зб. наук. пр. Вінниця, 2025. Вип. 5. Т. 1. С. 85-92. [https://doi.org/10.31652/3041-1017-2025\(5-1\)-10](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2025(5-1)-10).

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.25>

Василевська-Скупа Л.П., м. Вінниця

e-mail: lpvasylevska@gmail.com

Буткалюк І.В., м. Вінниця

e-mail: vanyabutkaluk@gmail.com

КРЕАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МУЗИЧНО-РИТМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ

Анотація. Статтю присвячено теоретичному аналізу креативного потенціалу музично-ритмічного виховання школярів в процесі позакласної роботи. Обґрунтовано роль музично-ритмічних рухів для повноцінного естетичного вдосконалення дитини, для її гармонійного і фізичного розвитку. В статті підкреслено, що рухові вправи, спів, музичні ігри та казки розвивають розумові і фізичні здібності школярів, творчу фантазію, уяву та сприяють їхньому гармонійному розвитку. Визначено важливість позакласної роботи для музично-ритмічного виховання молодших школярів, розвитку творчої індивідуальності.

Ключові слова: музично-ритмічне виховання школярів, позакласна робота, рухові вправи, спів, музичні ігри, морально-естетичне виховання, інтелектуальний та творчий розвиток.

Abstract. The article is devoted to the theoretical analysis of the creative potential of musical and rhythmic education of schoolchildren in the process of extracurricular activities. The role of musical and rhythmic movements in the full aesthetic development of a child and in their harmonious and physical development is substantiated. The article emphasizes that physical exercises, singing, musical games, and fairy tales develop the mental and physical abilities of schoolchildren, their creative imagination, and contribute to their harmonious development. The importance of extracurricular activities for the musical and rhythmic education of younger schoolchildren and the development of creative individuality is determined.

Keywords: musical and rhythmic education of schoolchildren, extracurricular activities, physical exercises, singing, musical games, moral and aesthetic education, intellectual and creative development.

В сучасних умовах розвитку мистецької освіти особливого значення набуває формування творчої особистості, здатної творити культурні цінності, здійснювати наукові відкриття, які докорінно будуть змінювати світ, прискорювати економічний й технологічний розвиток України.

Ефективним засобом реалізації такого завдання є позакласна робота, під час якої створюються умови для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку школярів, формування їх компетентностей. Водночас ефективним засобом розвитку творчої індивідуальності може стати музично-ритмічне виховання, адже танець є пластично-просторово-часовим видом мистецтва, у якому художні образи створюються за допомогою естетично забарвлених, музично-організованих, ритмічно змінюваних рухів і поз людського тіла. Його творчий потенціал генетично закладений вже у самій його природі. Так, танцювальні рухи з прадавніх часів слугували індивідуальним художнім вираженням сприйняття виконавцем оточуючого світу. За допомогою різноманітних поз і міміки танцюристи висловлювали свої почуття, емоції та думки. [2, с. 455].

Творчі можливості музично-ритмічного виховання були високо оцінені педагогами і видатними хореографами, які створили власні хореографічно-педагогічні системи: В. Верховинцем, М. Вігман, М. Грехем, А. Дункан, Е. Жак- Далькрозом, Р. Лабаном, Т. Морозовська та ін.

На думку дослідниці креативного потенціалу хореографії Т. Морозовської мета музично-ритмічних рухів у навчанні учнів сприймати та розуміти мистецтво, розвитку їхніх здібностей та здатності до творчості, збагаченні їхнього чуттєвого сприйняття себе та навколишнього світу через відчуття свого тіла, розширення його фізичних можливостей, створенні позитивного образу «Я», оптимістичної «Я-концепції», формуванні необхідних соціальних навичок тощо» [2, с. 465].

Серед великої кількості форм художнього виховання підростаючого покоління музично-ритмічні рухи займають особливе місце. Вони володіють величезними можливостями для повноцінного естетичного вдосконалення дитини, для її гармонійного і фізичного розвитку. Адже у школярів гармонійно розвиватимуться творчі здібності, удосконалюючи дитячу творчість. Музично-ритмічні рухи як джерело естетичних вражень учнів формують його художнє «Я», за допомогою якого він залучається до соціального життя.

Синкретичність танцювального мистецтва має на увазі розвиток відчуття ритму, уміння чути і розуміти музику, погоджувати з нею свої рухи, одночасно розвивати і тренувати м'язову силу корпусу ніг, пластику рук, грацію, виразність і образність. Такі заняття формують не тільки правильну поставу, але і прищеплюють основи етикету і грамотної манери поведінки в суспільстві, дають уявлення про акторську майстерність [3, с. 52].

Специфіка музично-ритмічного виховання визначається його багатограним впливом на школярів, зокрема на розвиток їхньої емоційно-почуттєвої сфери, фізичного вдосконалення тіла дитини, допомагає набутти впевненості у власних силах, дає поштовх до самовдосконалення, до постійного розвитку. Водночас музичний супровід сприяє морально-естетичному вихованню, інтелектуальному та творчому розвитку. Відомо, що рухові вправи, спів, музичні ігри та казки розвивають розумові і фізичні здібності школярів, творчу фантазію, уяву та сприяють їхньому гармонійному розвитку.

Під час позакласної роботи важливо планувати етапи музично-ритмічного виховання, а саме:

- Освоєння основ ритміки, азбуки народного танцю, нескладних елементів історико-побутових і бальних танців.
- Вдосконалення одержаних знань, вивчення класичного екзерсису (основи

правильного фізичного розвитку і ритмічного виховання дитини), освоєння репертуару історико-побутових і масових бальних танців, вивчення і виконання народних танців.

– Розвиток акторської майстерності і виховання здібності до танцювально-музичної імпровізації.

В процесі позакласної роботи з метою музично-ритмічного виховання молодших школярів доцільно використовувати музичні казки: Л. Макаренкова «Калинова сопілка», О. Стеценко «Гарбузова родина та друзі». Разом з тим, для розвитку креативності учнів варто використовувати народнопісенний фольклор: «Був собі журавель» (обробка Ю. Соколовського), «Вербова дощечка» (обробка М. Дремлюги), «Веселі гуси», «Веснянка», «Вийди, вийди, сонечко», «Вийди, вийди, Іванку» (обробка В. Уманця), «Гагілка» (обробка Ж. Колодуба), «Галя по садочку ходила» (обробка І. Щербаків), «Женчичок-бренчичок» (обробка М. Леонтовича), «Журавель», «Іди, іди, дощику», «Козел та коза» (обробка В. Соколова), «Корольок», «Котику сіренький», «Край долини мак», «Ой є в лісі калина», «Ой ішли герої», «Ой літає соколонько» (обробка Г. Верьовки), «Ой минула вже зима», «Ой на горі жита много» (обробка І. Мартона), «Подоляночка» (обр. Р. Ревуцького) «Якби мені черевички» (обр. Є. Козака, сл. Т. Шевченка) та ін.

Отже, музично-ритмічне виховання школярів в процесі позакласної роботи є ефективним засобом розвитку музично-естетичної культури, фізичного та духовного становлення школярів, формування їхньої національної свідомості та має чималий креативний потенціал, опанування якого збагачує творчу індивідуальність, здатну в майбутньому творити культурні цінності і прискорювати економічний розвиток України.

Список використаних джерел:

1. Белінська Т.В., Василевська-Скупа Л.П., Костюк Л.О. Використання інтерактивних методів на уроках музичного мистецтва як засобу формування soft skills в учнів початкової школи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Вип. 51. С. 414-418.
2. Отич О.М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти: монографія / за ред. І.Я. Зязюна. Чернівці: Зелена Буковина, 2009. 752 с.
3. Педагогічні умови формування творчого освітньо-виховного середовища в позашкільних навчальних закладах: навчально-методичний посібник / за ред. С.І. Якименко. К.:Видавничий дім «Слово», 2016. 184 с.
4. Сідорова І.С., Коберська Я.М. Значення інтерактивних технологій у музично-естетичному вихованні школярів. *Формування професіоналізму фахівця в мистецькій та технологічній освіті: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць / Т.П. Зузяк (голова) та [ін.]. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2021. Вип. 1. С. 32-37.
5. Liudmyla Vasylevska-Skupa, Tetiana Belinska, Kateryna Kushnir, Iryna Sidorova, Lidiia Ostapchuk. Science-Modern Formation of mastery of artistic and pedagogical communication of future teachers of music in the process of vocal and choral activities. *Moderní věda. Praha. Česká republika, Nemoros*. 2022. P. 72-82.
6. Vasylevska-Skupa, L., Onofriichyk, L., Teplova, O., Kushnir, K., Shvets, I., Harmonizing armonizing the mind: exploring the psychological impact of vocal therapy on music university students | Harmonizando a mente: Explorando o impacto psicológico da terapia vocal em estudantes universitários de música *Convergencias: Revista de Investigacao e Ensino das Artes* [This link is disabled.](#), 2024, 17(34), pp. 123-138.

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.26>

Коробань О.В., м.Умань
e-mail: koroban.o@udpu.edu.ua

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ ЗПТО ПРИ ВИВЧЕННІ ПРОГРАМУВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто проектну діяльність як ефективний інструмент формування професійних компетентностей учнів комп'ютерного профілю закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Особливу увагу приділено ролі проектного методу у процесі вивчення програмування. Акцентовано на тому, що участь у проектній діяльності сприяє розвитку не лише технічних знань і навичок, а й ключових компетентностей: критичного мислення, комунікації, командної роботи та самоорганізації.

Ключові слова: проектна діяльність, програмування, професійні компетентності, практична підготовка, навчальний проект.

Abstract. The article examines project-based learning as an effective tool for developing professional competencies of computer science students in vocational education institutions. Particular attention is paid to the role of project-based methods in the process of learning programming. It is emphasized that participation in project activities promotes the development not only of technical knowledge and skills, but also of key competencies such as critical thinking, communication, teamwork, and self-organization.

Keywords: project-based learning, programming, professional competencies, practical training, educational project.

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій потреба у висококваліфікованих ІТ-фахівцях зростає з кожним роком. Водночас система закладів професійно-технічної освіти (ЗПТО) має адаптуватися до викликів часу, оновлюючи підходи до підготовки майбутніх спеціалістів комп'ютерного профілю. Одним із найбільш ефективних методів у цьому процесі є проектна діяльність, особливо при вивченні ключових дисциплін, таких як програмування.

Проектна діяльність – це форма організації навчання, яка передбачає активну участь здобувачів освіти у створенні практично значущого продукту. У контексті програмування, в рамках проектної діяльності учні вчать розробляти програми, планувати свою роботу, проектувати алгоритми, шукати оптимальні рішення. Крім технічних навичок, формуються й ключові компетентності: командна робота, тайм-менеджмент, аналітичне та критичне мислення, вміння презентувати результати своєї праці.

Проекти можуть бути як індивідуальними, так і командними, а також відбуватися в рамках навчального модуля або як окремі практичні завдання. Важливо й те, що проектна діяльність дозволяє враховувати індивідуальні інтереси учнів. Хтось захоплюється іграми – і може реалізувати просту гру. Іншого цікавить створення сайтів – і він може спробувати себе у веб-розробці. Такий підхід мотивує до навчання, підвищує зацікавленість та дозволяє краще зрозуміти реальні можливості професії.

Наприклад, розробка простого застосунку – калькулятора, менеджера задач або гри – дозволяє учневі пройти всі етапи створення програмного продукту: від аналізу завдання та побудови алгоритму до тестування і презентації готової програми. Під час такої діяльності формуються важливі фахові навички: робота з умовами, циклами, масивами, функціями, об'єктно-орієнтованими конструкціями. Більше того, учні вчать читати та коментувати код, працювати в команді, використовувати системи контролю версій та інші інструменти сучасного розробника.

Проектна діяльність також стимулює розвиток м'яких навичок: комунікації, відповідальності, самоорганізації. Коли учень працює над власним або командним проектом, він відчуває відповідальність за результат, навчається планувати свою роботу, презентувати її та аргументовано захищати свої рішення.